

פרשת שלח

עניני ציצית

והיה לכם לציצת וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אתם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם: (במדבר טו, לט)

[א]

ציצית בחוץ

ציצית על בגדו

כתוב בשו"ע (או"ח ח, יא) עיקר מצות טלית קטן, ללובשו על בגדיו, כדי שתמיד יראהו ויזכור המצות. וכתב המשנ"ב (ס"ק כה) שבכתבים כתוב דט"ק תחת בגדיו, וכתב המג"א דעכ"פ צריך שיהיו הציצית מבחוץ, ולא כאינך שתוחבין אותן בהכנפות. [ומכאן למנהג החסידים שלובשים "ווסט"]. אך האנשים שהולכים בין העכו"ם יוצאין בזה ומ"מ בשעת הברכה יהיו מגולין ד"א.

"וראיתם אותו"

ועל מש"כ המחבר "כדי שתמיד יראהו ויזכור המצות" כתב המשנ"ב כדכתיב "וראיתם אותו וזכרתם וגו'". ואותן האנשים המשימין הציצית בהמכנסים שלהם לא די שמעלימין עיניהם ממאי דכתיב "וראיתם אותו וזכרתם וגו'", עוד מבזין הן את מצות השם יתברך ועתידין הן ליתן את הדין ע"ז, ומה שאומרין שהולכים בין הנכרים לזה היה די שישמרו הציצית בתוך הכנף. ואלו היה להם איזה דורון ממלך ב"ו שחקוק עליו שם המלך כמה היו מתקשטין בו לפני האנשים תמיד וק"ו בציצית שמרמז על שם ממ"ה הקדוש ברוך הוא. כמה מתכבד האדם הנושא שמו עליו, ואמרו חז"ל הזהיר במצות ציצית זוכה ורואה פני השכינה. ומשמע מן הכתובים דהיהודים שישארו לעת קץ יהיו מצויינים במצוה זו כמה דכתיב "ובאו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים והחזיקו בכנף איש יהודי וגו'". ואמרו חז"ל ע"ז כל הזהיר במצות ציצית זוכה ומשמשין לו שני אלפים ושמנה מאות עבדים. משמע שכל ההפלות הם בעד הזהירות במצות ציצית, ושהציצית יהיו בחוץ הוי חלק מזה.

ועי' בערוה"ש (שם ס"ק יז) וז"ל י"א שעיקר מצות טלית קטן הוא ללובשו על בגדיו כדי שתמיד יראהו ויזכור המצות, ואין המנהג כן, וגם בשם האר"י ז"ל כתבו דאדרבא שצריך להיות תחת בגדיו. ויש מי שאומר שאין לתוחבן בהכנפות מדאמרין במנחות (מא, ב) "אין ציצת אלא יוצא", ואינה ראייה כלל, דהתם הפי' על עיקר עשייתה ע"ש. ומ"מ אף שמדינא אין זה מעכב למה נבויש במצות ה' וכן אותם התוחבים הטלית קטן בהמכנסים אין דעת חכמים נוחה מהם אא"כ הולך בין השרים ויודע שילעגו עליו דאז יכול לעשות כן.

ויש שמועה שהח"ח חזר בו, אבל לכאורה זה לא מובן, שהרי המקור הוא במג"א, ובדרך כלל הולך המשנ"ב בעקבותיו, ובפרט שהאריך מאוד לגנות הנהגת אלו שמכניסים הציציות למכנסים. אמנם שמעתי בשם נין הח"ח, שנכד הח"ח הרה"ג ר' הלל זקס זצ"ל נהג ללבוש הציציות בפנים, וכמדומה לו שגם אביו (של ר' הלל) הגה"ר גרשון זקס זצ"ל חתן הח"ח נהג כך.

וגם שמעתי בשם הגר"מ פיינשטיין זצ"ל שאין חיוב שהציציות יהיו בחוץ, והא דכתיב "וראיתם אותו", היינו פרט לסומא. וצ"ע שזה נגד המחבר שכן מפרש הפסוק כפשוטו.

אבל מה שאומרים בשם הרב שמעון שוואב זצ"ל שאמר כשהוריד הח"ח ה"פראק" שלא ראה ציצייתו בחוץ, י"ל על פי מה שהאריך הצי"א (בסמוך) שאם לובש בגד ארוך שבין כל מכסה הציצית אינו חייב שיהיו הציציות בחוץ.

הוראת המשטרה ששוטר יכניס ציצייתו בפנים

בשו"ת ציץ אליעזר (יז, ד) נשאל בקשר להוראה של המשטרה שלא ילבשו הציציות בחוץ, והיה על פי מש"כ בצי"א. והשיב שכל המשא ומתן שכתב בספרו הוא אודות מי שבא מעצמו לשאול אם בגלל הסביבה ומסיבות שיש לו, יכול להכניס את ציצייתו מתחת לבגדיו. ועל זה בא הפסק שם, שמעיקר הדין יכול לעשות זאת ואין בידו עבירה על כך, וכפי שרבים נוהגים כן לכתחילה בהסתמך על הפוסקים שסוברים כן.

אבל שונה הוא הדבר תכלית שינוי כאשר אחד כן רוצה ללכת או להמשיך במנהגו כשציצייתו מחוץ לבגדיו, ובאים ונותנים לו הוראה להכניסם מתחת לבגדיו דוקא, זה גובל כנתינת סעד לבוזי מצוה, ויש לראות בחומרא סוג הוראה כזאת ובפרט באיש שוטר אשר זה דרכו מאז לנהוג כן מפני שמורא עלה על ראשו מדברי גדולי הפוסקים בדור האחרון שרוב ישראל נשמעים להוראותיו כמעט כדברי האורים ה"ה הגה"צ בעל המשנ"ב ז"ל שפסק בסכינא חריפא באו"ח (ח, כו), דאופן האנשים המשימין הציצית במכנסים שלהם לא די שמעלימים עיניהם ממאי דכתיב "וראיתם אותו וזכרתם וכו'", עוד מבזין הן את מצות הש"י ועתידין ליתן את הדין על זה וכו' יעו"ש.

נהי דמדברי פוסקים אחרים לא משמע עד כדי כך, אבל מי שרוצה לנהוג ע"פ המשנ"ב אין בשום פנים לכופו שלא ינהוג כך, ובפרט למי שכבר נוהג כך מימים ימימה כי אז כבר נעשה הדבר אצל איש כזה כקבלה, ונחשב עליו זה כבר כדין ממש, ואם באים לכופו לשנות את מנהגו זה הרי זה בדומה ככפיה לעבור על המצוה, בהיות ואם לא ישמע לפקודה הוא עלול להפסיד את פרנסתו.

ומה שציין הרב של המשטרה להמהרש"ל והב"ח בטור או"ח (סימן כ"ג) והט"ז והש"ך (יו"ד סימן שס"ז), והערוה"ש (שם), ולהט"ז באו"ח (סימן כ"א) והפרמ"ג (שם), שכאילו סוברים כן לשימם תחת הבגדים, הנה המעיין בדבריהם נוכח לדעת שאין מדבריהם כל הוכחה דס"ל כן שצריך להכניס הציציות מתחת לבגדים, דשם המדובר לגבי הלכה אחרת לפי המציאות שלובשים בגד עליון ארוך ביציאה לרחוב, דיוצא שהבגד העליון מכסה הציציות שבט"ק. וכך יוצא מפורש מדברי הפרמ"ג שמציין גם אליו, דעל מה שכותב הט"ז שם דמ"מ הט"ק שלובשין תחת הבגד שאנו נוהגין בו בזה ודאי מותר ליכנס לצרכיו כיון שהוא מכוסה, מוסיף הפרמ"ג על זה וכותב וז"ל משמע למעלה מבגדיו לא, ואין נוהגין כן, ר"ל, דהגם שאנו הולכים הט"ק למעלה מהבגדים, בכל זאת אין אנו נוהגין כהט"ז שלא ליכנס עמו לצרכיו. ואדרבא מהפרמ"ג ניתן לדייק שבזמנו ובמקומו היו הולכין בט"ק למעלה מבגדיו, כי הרי כך כותב כדבר הפשוט, ועד כדי כך שמוכיח מזה שאין אנו נוהגין כהט"ז להקפיד שלא ליכנס עם זה לצרכיו הגם שהציציות מגולות.

גם מה שמציין לדברי המג"א (ח, יג) שכותב שהמנהג כהאר"י ז"ל שצריך ללבוש הט"ק תחת הבגדים, אדרבא מפשטות דברי המג"א משמע שפירש שאפילו להאר"י ז"ל צריך אבל מיהת שהציציות יהיו גלויים ונראים מעל לבגדיו.

ומה שמציין להערוה"ש, הנה אמנם הערוה"ש העלה שמדינא אין זה מעכב ללבוש הט"ק על בגדיו, אבל מסיים מיהת וכותב בזה"ל ומ"מ אף שמדינא אין זה מעכב למה נבוש במצות ה'.

[ב]

הפסק במצות ציצית

הוריד טליתו או נפל טליתו

כתב המחבר (או"ח ח, יד) שאם פשט טליתו, אפילו היה דעתו לחזור ולהתעטף בו מיד, צריך לברך כשיחזור ויתעטף בו. וכתב ע"ז הרמ"א די"א שאין מברכין אם היה דעתו לחזור ולהתעטף בו. וי"א דוקא כשנשאר עליו טלית קטן, והכי נוהגין.

ממשיך המחבר (סעי' טו) שאם נפלה טליתו שלא במתכוין, וחוזר ומתעטף, צריך לברך. והוא שנפלה כולה, אבל אם לא נפלה כולה, אף על פי שנפלה רובה, אינו צריך לברך. וכתב המשנ"ב בשם המג"א שאפילו למה דפסקינן דבהסיר טליתו ע"ד להחזירו אין צריך לברך, בזה גרע יותר דהא נפלה בלא דעת, ואזדא לה מצותה ואפילו נשאר עליו ט"ק לא מהני. עוד כתב שאפילו אם לובשו מיד צריך לברך, ואם נפל ממנו באמצע תפלת שמו"ע והחזירוהו אחרים עליו כשיסיים תפלת י"ח ימשמש בציצית ויברך.

כוונה להדיא לפטור גם אחרי לבישה שניה

ועי' בבית"ל דאם בשעת הברכה היה דעתו שיפשטנו ויחזור וילבשנו לכו"ע אין צריך לחזור ולברך, וזהו העצה היעוצה שיוכל לצאת בזה כל הדיעות, שיכוין בשעת ברכה שאם יצטרך לפשטו שיחזור וילבשנו.

ועל מש"כ הרמ"א שי"א שאין מברכין וכו', מביא הבית"ל מש"כ המשנ"ב דאם לא לבשו מיד אז צריך לברך לכו"ע בכל גווני. ולפ"ז היוצא מבית המרחץ צריך ברכה שנית על הט"ק דאיכא הפסק גדול. אבל העולם אין נוהגין ליהזר בזה, ואפשר שטעמם דלא שייך בזה היסח הדעת שמוכרח הוא לחזור וללבוש את בגדיו. עוד כתב שלכאורה לא מהני בזה אפילו אם יכוין בבקר בעת הברכה שיפשטנו ויחזור וילבשנו, כיון דמטעם הפסק אתינן עלה.

ממשיך הבית"ל שאפשר לומר דכשמכוין לזה בעת ברכה בבקר לא שייך בזה הפסק בין הפשיטה והלבישה, דהברכה קאי על לבישה השנית, תדע דמשמע מהמ"א דעצה זו מהני אפילו להב"י דס"ל דתיכף שפשט אזדא לה המצוה ולא מהני מה שהיה דעתו לחזור וללבוש, וע"כ משום דהברכה קאי על לבישה השנית.

על מה שכתב שיכוון בבוקר לפטור גם הלבישה שאחרי שפשט טליתו, יש לתמוה שמהכ"ת שיכול לברך עכשיו על לבישה שיהיה אחרי כמה שעות. אבל מצינו כדברים האלו לענין ברכת התורה.

ברכת התורה למשכים קודם אור הבוקר

דהנה פסק המחבר שהמשכים קודם אור היום ללמוד, מברך ברכת התורה ואינו צריך לחזור ולברך כשילך לבית הכנסת, וכתב המשנ"ב (ס"ק כט) שאפילו אם חזר וישן אח"כ שינת קבע קודם אור היום או ביום א"צ לחזור ולברך, כי **מסתמא דעתו של אדם לפטור בברכה זו עד שינת הלילה שאחריו**. המקור לדבריו הוא הדרך החיים בשם הפרמ"ג, עי"ש שהשיג בזה על הפר"ח שכתב שאם חזר לישון צריך לחזור ולברך, ותמה הפרמ"ג שדעתו כשבירך כשקם היה לפטור עד שישן מחר בלילה, ומשו"ה לא הוי הפסק. וצ"ע שאם נאמר דהוי הפסק אז מה בכך שהיה דעתו לפטור סוף כל סוף הפסיק. ויש להביא ראיה לדברינו מהרא"ש, שהרי שיטתו הוא ששינת קבע ביום הוי הפסק, אע"ג שברור שבבוקר כשבירך היה דעתו

לכל היום. ואפילו ר"ת שחולק עליו אינו אלא משום דס"ל שהשינה לא הוי הפסק, אבל בזה שדעת לא מועיל היכא דהוי הפסק אינו חולק.

דברים שא"צ ברכה אחרונה במקומו

שו"מ בשו"ת מהרש"ם (ח"ג סימן שלז) וז"ל ויפה כתב רו"מ דמ"ש בשע"ת דתלוי בדעת האדם הוא תמוה דאם השינה הפסק מה מועיל דעת האדם. ומביא ראיה לדבריו שהרי דברים שא"צ ברכה במקומו אם יצא ממקומו וחזר צריך לברך אף שהיה בדעתו לעשות כן בשעת ברכה, כמבואר בכמה מקומות (רס"י רע"ג לענין קידוש במקום סעודה, דדוקא מחדר לחדר מהני דעתו, ס"י קע"ח ס"א וס"ב בהג"ה, ובס"ג בשו"ע דמגן לגן אפי' הי' דעתו לכך ל"מ כלל).

מה נחשב להפסק

עוד הביא הבה"ל דברי הבה"ח דמרחץ לא חשיב הפסק לגבי ט"ק, ואולי יש לחלק בין אם שהה הרבה אם לא, והבה"ח איירי דלא שהה.

ועי' בשו"ע הרב (ס"ק כג) וז"ל הפושט טליתו ובשעה שפושט דעתו לחזור וללבוש מיד, א"צ לברך עליו כשיחזור וילבשנו, אפילו לא נשאר עליו טלית קטן, אפילו פושט בבית זה וחוזר ולובשו בבית אחר לא הוי הפסק, כיון שחוזר ולובש אותו הטלית בעצמו שכבר בירך עליו, וגם לא הסיח דעתו כלל מלבישתו לכן נפטר בברכה שבירך עליו כשלבשו בפעם ראשונה, אבל אם כשפשטו לא היה דעתו לחזור וללבוש עד לאחר כמה שעות, אז אפילו אם אח"כ נמלך ללבוש תיכף ומיד צריך לחזור ולברך עליו אפילו נשאר עליו טלית קטן.

וחזר על דבריו בהל' תפילין (כה, כט) וז"ל מי שחלץ את תפיליו והיה בדעתו שלא יחזור להניח עד לאחר זמן מרובה כמו ב' או ג' שעות ואח"כ נמלך לחזור ולהניח מיד צריך לחזור ולברך עליהם, אבל אם בשעת חליצת התפילין היה דעתו לחזור ולהניחם מיד וחזר ומניח מיד א"צ לחזור ולברך עליהם מפני שכבר נפטרו בברכה שבירך עליהם כשהניח בפעם א'.

וכן ראיתי בשם הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, שהחזו"א הוריד טליתו בהפסקה ביוה"כ, ונמשך לפחות שעותיים וחצי, והסתפק האם חייב לחזור ולברך, ולא בירך.

מי שפשט טליתו בשביל סעודת שבת

בשו"ת שבט הלוי (ח"י סימן ב) נשאל בענין שנהוג בשבת שבע ברכות שהולכים אחרי התפלה מלובש בטלית לאיזה אולם לאכל סעודת היום ופושטים הטלית מעליהם, ולאחר ששהו בסעודתם כשעתיים שוב לובשים הטלית אבל בלי ברכה אף שהפסיקו כ"כ.

והשיב שבאמת לא מצא טעם נכון למנהג זה, שהרי דברי המג"א (ח, יח) ברורים דאם מפסיק הפסק גדול מהפשיטה ללבישה שנייה גם לרמ"א צריך לברך, ואף דמג"א (ס"ק יד) ס"ל דאם בשעת ברכה חשב גם ללבישה שנייה גם להשו"ע א"צ לברך כיון דהמשיך הברכה גם על הלבישה השניה, מכ"מ כ"ז אם לא הפסיק בזמן ובמעשה זמן רב, אבל כה"ג דהיה הפסק גמור א"כ פשיטא דהפסיד שייכות הברכה על הלבישה השניה, דכבר נתבטלה ברכה ראשונה.

ומה שהביא השואל מלשון שו"ע הרב (כאן ובהל' תפילין סי' כ"ה) דבענין הפסק של כמה שעות לברך עוד הפעם, כתב שלא הבין דבריו, דהא כתב בשאלתו דהפסק כרגיל הוא ב' שעות, ובשו"ע הרב הלא ס"ל גם להבנתו דכזה כבר נקרא הפסקה.

אבל העיר הגר"ש וואזנר זצ"ל שלא מבין דברי שו"ע הרב, שאם הפסק של שעתים יהיה הפסק למה הפסק של שעה לא הוי הפסק, דהוא ג"כ זמן גדול.

אח"כ מביא דברי בה"ל ומסיק שיכוננו בבקר בשעת ברכת הטלית לפטור רק עד זמן הסעודה, ואח"כ כשלושים עוד פעם יברכו.

הישן ביום

כתב המשנ"ב (שם ס"ק מב) שהישן ביום שינת הצהרים ומסיר מעליו הט"ק, יש דעות בין הפוסקים אם זה בכלל היסח הדעת, ע"כ מהנכון שעכ"פ יכסה בו בשעת השינה, וכשלושו אח"כ אין צריך ברכה לכו"ע. מקור הדבר הוא שו"ת מהר"ם מינץ (סימן עח) וז"ל גם שמעתי מחשו' א' שאמר שמה"ר איסרלן (בעל תרה"ד) ג"כ לאחר שינת צהרים מברך שנית על טלית קטן, וזה נ"ל ברכה יתירתה, הגם נהי דסבר דשינה הוי היסח הדעת, מ"מ היה יכול לכסות בו בשעת שינה. וכן מנהגי כשאני ישן שינת צהרים אני מכסה עלי הטלית קטן כדי שאיני צריך לברך, לסלק נפשי מכל הספיקות.

ועי"ע בלקט יושר (או"ח עמוד מג ענין ג) וז"ל כשעמד משינת הצהרים היה מברך מיד על ארבע כנפות שלו, כמו שפי' בהלכות ציצית. ואח"כ היה מברך מיד ברכת התורה כמו בשחרית. וזכורני שישן ביום ב' או ג' שעות [לפעמים].

והיכא שישן כמה שעות כמו מי שישן שתיים או שלש שעות בשבת אחרי הצהרים, יש לדון שיש עוד סברא לברך משום ששהה שעתיים ושלש בלי ציצית, אבל להלכה אפילו בספק ספיקא להחמיר לא נוהגים לברך, אבל כאן יתכן שמעיקר הדין ההפסק של שעתיים שלש הוי הפסק, ובנוסף שיש היסח הדעת של השינה אולי יכול לברך, וצ"ע. ולכן בכה"ג בוודאי ראוי לעשות העצה של הבה"ל.

ציצית בשמיכות

וראיתי מקשים על המשנ"ב שהרי לקמן (או"ח יח, ב) כתוב שסדינים, אע"פ שאדם ישן בהם בבוקר, אין מטילין בהם ציצית. וכתב המשנ"ב (ס"ק ח) מפני שעיקר תשמישן בלילה וכסות לילה מיקרי, אך לפ"ז לא היה פטור רק להרא"ש, אבל להרמב"ם דכסות לילה חייב ביום חייב. וי"א עוד טעם לפטור משום דלא חייבה התורה רק דרך מלבוש או דרך עיטוף לא דרך העלאה בעלמא, ויש חולקין וס"ל דאפילו אם יציע תחתיו בגד של ד' כנפות חייב בציצית, וכ"ש דרך העלאה, ע"כ הכריע המג"א דיעשה קרן אחת עגולה ויצא אליבא דכו"ע. אכן משמע מדבריו דאין להחמיר בזה רק בסדין של צמר אבל לא בשל פשתן או שאר מינים ועיין הטעם בפמ"ג.

וצ"ל שזה כוונת המשנ"ב במה שכתב שעכ"פ יכסה וכו' שבזה ירוויח לפחות השיטות הסוברות שסדינים חייב.

[ג]

הגבלת ברכות

האם אפשר להגביל ברכתו

ומסיק הבה"ל דיותר טוב שיכוין בבקר בעת הברכה שלא תפטור בברכה זו להט"ק רק עד שיפשטנו בבית המרחץ, ואז יוכל לברך אח"כ לכו"ע. ויש בזה דיון רחב באחרונים האם אפשר להגביל ברכה.

ברכת היין של הבדלה

המחבר (או"ח קעד, ד) כתב שאם קבע לשתות לפני המזון, א"צ לברך על יין שבתוך המזון, דיין שלפני המזון פוטר. וכן יין של קידוש פוטר יין שבתוך המזון. וכן המבדיל על השלחן, פוטר היין שבתוך המזון. וי"א שאין ברכת יין הבדלה פוטר, אלא א"כ נטל ידיו קודם הבדלה, הילכך המבדיל קודם נטילה יכולין שלא להוציא יין שבתוך הסעודה. ובדיעבד שלא כוון כך, פוטר יין שבתוך הסעודה, דספק ברכות דרבנן להקל. וכתב המשנ"ב (ס"ק טו) שאז יברך ברכה אחרונה על כוס זה קודם הסעודה. הרי לן להדיא בדברי המחבר שעכ"פ יש מקרים שיכול להגביל את ברכתו.

ברכת תפילין

כידוע שנחלקו המחבר ורמ"א לענין ברכת תפילין, שיטת המחבר (או"ח כה, ה) שיניח של יד תחלה, ויברך להניח תפילין, ואח"כ יניח של ראש ולא יברך כי אם ברכה אחת לשתיים. הרמ"א כתב שי"א לברך על של ראש על מצות תפילין, אפילו לא הפסיק בינתיים, וכן פשט המנהג בבני אשכנז שמברכין שתי ברכות. והעיר הגרע"א שיש תקנה לצאת מידי חשש ברכה לבטלה, דבשעה דמברך להניח יכולין אי הדין כרש"י אינו מכוין לפטור בזה הברכה לשל ראש, ואז ממילא שפיר מברך על הראש מצות תפילין. ואם הדין כתוס' דמגיע על הראש ב' ברכות אני מכוין להוציא בברכה דלהניח גם של ראש. ועי"ש שכתב דיש לדמותו לדינא דסי' קע"ד, וממילא נכונים דברינו דיכיון בדרך תנאי וכהיא דסי' תפ"ט במג"א (ס"ז).

ברכת התורה

כתב המג"א (מז, יב) שלפי מה שנהגו שלא לברך כשישן ביום, א"כ מה שמברך בבוקר היינו משום שקבעו חכמים ברכה זו בכל יום, דומיא דשאר ברכות השחר, א"כ כשמאיר היום צריך לברך, שלא היה דעתנו לפטור רק ליום א' כתקנת חז"ל. היינו שהמג"א הבין שהמחבר פסק כר"ת ששינה אינו הפסק, והטעם שמברך בבוקר הוא שקבעו חכמים לברך כל יום, וכשהשכים קודם אור היום הוא משום שהיה דעתו לפטור רק יום אחד. וצ"ע למה צריך להגיע לזה שדעתו לפטור יום אחד, די במה שאמר שתקנו לברך כל יום, ועכשיו זה יום חדש.

עכ"פ משמע שס"ל שיש אפשרות להגביל ברכה, וכבר תמה עליו הנשמת אדם (כלל ט סעיף ג) דמה בכך שדעתו היה רק לפטור עד למחר, "וכי יועיל דעתו של אדם בסוכה שיכוין שלא לפטור בברכה זו רק מעת לעת", וכאשר לא יצא מסוכתו שיחזור ויברך. ועוד שהמג"א סותר משנתו, שלענין סוכה (תרלט, יז) כתב שאם לא יצא מסוכתו אינו חייב לברך שנית, והביא דברי הב"ח שמשמע במהרי"ל דכשחוזר ואוכל חוזר ומברך, והיינו טעמו דכל אדם דעתו מן הסתם שלא תהא הברכה פוטרתו אלא עד שעה שיחזור ויאכל, כי אז יחזור ויברך, ותמה עליו המג"א, "דאטו מי שיש לו ציצית בבגדו ויכוין שלא יפטרנו בברכתו אלא עד חצות, וכי יחזור ויברך בחצות, הא ודאי ליתא". מוסיף הנשמת אדם דהתם גרע טפי, די"ל דהוי כנמלך, שהרי אם ירצה יצא מן הסוכה ויפשוט הטלית, אבל בתורה שא"א לו לפטור, דכל זמן שהוא ניעור הוא חייב בלימוד, וא"כ מה יועיל כוונתו שלא יפטר בברכה זו רק מע"ל, וא"כ אף לדעת ר"ת אינו חייב לברך.

ואולי יש לחלק בין סוכה וציצית לברכת התורה, שבציצית וסוכה הרי הוא עדיין יושב בסוכה ומקיים מצות ישיבת סוכה, ובציצית הבגד עדיין עליו, ומקיים המצוה, א"כ א"א לכוון לא לצאת, משא"כ בברכת התורה שכל מילה הוא מצוה בפני עצמו, א"כ יכול להגביל הברכה, שאע"פ שהוא עדיין לומד, אבל אין קשר מהותי בין מלה למלה, או עכ"פ בין ענין לענין.

ברכת השחיטה

ועיין גם בתב"ש (סי' י"ט ס"ק י"ז) שהביא דעת הפר"ח דיש להזהיר השוחטים לצאת ידי ספק ברכה שיגמרו בדעתם שלא לצאת בברכה ראשונה כי אם כל זמן שלא ישיחו שיחה בטילה, ותמה ע"ז וכתב דכיון דכל הנשחטים עומדים לפניו ומתכוין לשחוט כולם לא מהני מה שמחשב שהברכה לא תפטור כי אם אחת מהם. הגע עצמך אם היו מונחים לפניו פירות ומכוין לאכול כולם ורוצה לברך על כל אחת ע"י שמכוין בכל ברכה שלא לפטור כי אם אחת אחת, אלא ודאי דבכה"ג ברכה לבטלה הוא ואין זה מברך אלא מנאץ ומלגלג.

ועי"ש שהק' מההיא דיין של הבדלה, ותי' דשם יש הפסק בזה שנוטל ידיו לסעודה, ועוד שהיין של הבדלה אין לו שייכות ליין שתוך הסעודה, ולכן אפילו למ"ד שאינו הפסק אם כוון בפירוש מועיל, משא"כ בשחיטה שכולם אותו מצוה.